

Я. В. МОТЕНКО, канд. іст. наук, НТУ «ХПІ»;
Є. К. ШИШКІНА, канд. іст. наук, НТУ «ХПІ»

ФОРМУВАННЯ ГРОШОВИХ СИСТЕМ УНР ТА УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

У статті розглянуто процес створення грошових систем Української Народної Республіки та Української Держави в період Української революції 1917–1921 рр. Визначено наслідки грошової політики українських національних урядів. Створення власних грошових систем стало важливою складовою процесу становлення державності в Україні. Намагаючись сформувати незалежну фінансову систему її уряди переслідували стратегічну мету – позбутись економічної залежності.

Ключові слова: бони, грошові знаки, грошова система, емісія.

Вступ. Одним з важливих аспектів дослідження вітчизняного державотворчого процесу є вивчення формування української грошової системи в добу національно-демократичної революції і громадянської війни 1917–1921 рр.

Мета статті. Пропонована наукова розвідка переслідує мету дослідити процес формування грошової системи УНР та Української Держави.

Виклад основного матеріалу. Особливості формування української грошової системи у 1917–1921 рр. стали предметом зацікавленості низки науковців, зокрема, відповідні результати досліджень було відображено у дисертаційних роботах та монографіях Р. Й. Тхоржевського, Г. М. Марковецької, Г. В. Сапожника, П. П. Гай-Нижника, М. Ф. Дмитрієнко, В. А. Ющенко, В. М. Литвина, Л. В. Яковлевої [1–6].

З початком Першої світової війни на території Російської імперії було припинено розмін грошових знаків на золото [7, арк. 2]. Царський уряд розширив емісійне право Держбанку, в результаті чого стала великими темпами зростати інфляція. Як наслідок, з обігу почала зникати золота, срібна і мідна монета. Навантаження на друкарський верстат було настільки великим, що за наказом царського уряду від 6 грудня 1915 р. в обіг стали випускати кредитні білети (вартістю 1 рубль), виконані за «спрощеною» технологією – без індивідуального номерного знаку. З метою вирішення проблеми розмірних купюр 25 вересня 1915 р. було прийнято рішення про випуск паперових грошей державного казначейства вартістю 1, 2, 3, 10, 15 і 20 копійок, так званих «марок-грошей» [8, с. 83]. Для їхнього виготовлення використали кліше поштових марок, випущених у 1913 р. до 300-річчя дому Романових. Брак металеві монети царська влада намагалась компенсувати також паперовими казначейськими знаками вартістю у 1, 2, 3, 5 і 50 копійок, випущеними у грудні 1915 р. Однак вирішити проблему браку грошей не вдавалося.

© Я. В. Мотенко, Є. К. Шишкіна, 2014

Після Лютневої революції 1917 р. ситуація в грошовому обігу Росії погіршилась. Зміна влади підірвала царську кредитну систему, побудовану на внутрішніх та особливо великих зовнішніх позиках. Змушений вже не тільки фінансувати війну, але й покривати дефіцит державного бюджету Тимчасовий уряд вдавався до ще більшого розширення емісійного права. В обігу зростала кількість «спрощених» грошових випусків. Тривав випуск купюр вартістю 1 рубль без індивідуальних номерів. Додатково Тимчасовим урядом почали виготовлятися за спрощеною технологією царські гроші вартістю 5 рублів. Нова влада продовжила випуск «марок-грошей». За наказом від 23 серпня 1917 р. почалась емісія державних казначейських знаків вартістю 20 і 40 рублів, які отримали в народі назву «керенки». При виготовленні цих грошей за зразок було використано малюнок знаку поштової оплати – російської марки консульського мита вартістю 10 рублів, що випускалися до Лютневої революції [8, с. 82]

Тим часом в Наддніпрянщині свою організаційну роботу поступово розгортала Українська Центральна Рада. У липні 1917 р. УЦР вдалося досягти визнання Тимчасовим урядом, однак грошове забезпечення, яке він обіцяв надавати Україні згідно прийнятого «Статуту Вищого Управління Україною», виявилось недостатнім [9, с.120]. Після жовтневого перевороту 1917 р. фінансовий стан УНР значно погіршився, оскільки з листопада 1917 р. Раднарком РСФРР остаточно припинив грошові асигнування Україні [10, с. 57]. Проблема дефіциту платіжних засобів вимагала вирішення, отже, УЦР взяла на себе відповідальність за випуск нових грошових одиниць. 19 грудня 1917 р. нею був затверджений тимчасовий закон про випуск державних кредитових білетів вартістю 100 карбованців [11, с. 49]. Перші українські паперові гроші були випущені 24 грудня 1917 р. Закон прив'язував карбованець до російської валюти – 1 український карбованець як і 1 російський рубль містив 17,427 частки щирого золота. Згідно закону продовжували обіг кредитні білети, встановлювався обов'язковий і безоплатний обмін російських грошових знаків на українські і навпаки [12, с. 88].

Автором ескізу першої української купюри був художник Г.І. Нарбут. В оформленні карбованця він вперше використав зображення тризуба. Купюра була оформлена в стилі українського бароко. На перших українських грошах були зроблені написи чотирма мовами — українською, російською, польською та єврейською. Гроші виготовлялись у друкарні В. Кульженка в Києві. Загалом було випущено 55 тисяч знаків на суму 5,5 мільйонів карбованців. Купюри в 100 карбованців перебували в обігу до липня 1918 р. [13, с. 89]

6 січня 1918 р. УЦР ухвалила закон про випуск державних кредитових білетів, згідно з яким:

1) держава регламентувала обов'язковість прийняття кредитових білетів на всій території УНР;

2) емісія карбованців була обмежена і забезпечувалась державним майном;

3) російські гроші і надалі залишались законним засобом платежу в УНР;

4) УНР гарантувала вільний обмін російських грошей на українські;

5) встановлювалось покарання за фальшування грошей.

З розгортанням громадянської війни економічна криза ставала дедалі сильнішою. Вона супроводжувалась нищенням кредитної системи колишньої Російської імперії та стрімким зростанням кількості грошових знаків в обігу. Центральна Рада мала захищатись від негативного впливу величезних грошових емісій радянської Росії. Проголошення незалежності УНР зумовило потребу у створенні власної грошової системи і проведенні самостійної фінансової політики. 1 березня 1918 р. з'явився закон про нову грошову одиницю УНР – гривню [11, с. 171]. Згідно закону гривня оголошувалась основною грошовою одиницею УНР. Авторами ескізів українських гривень були Г. І. Нарбут, В. Кричевський і І. Мозалевський. 1 гривня містила 8,712 частки чистого золота. Законом були встановлені номінали кредитних білетів — 2, 5, 10, 20, 50, 100, 500 і 1000 гривень. Крім того, законом УЦР передбачались: карбування монет – шагів (100 шагів дорівнювали 1 гривні) та випуск золотої монети номіналом 20 гривень (мали дорівнювати 10 рублям царської Росії). В обігу залишались випущені перед цим кредитні білети та планувався випуск нових карбованців, передбачалось, що карбованці можна буде обмінювати на гривні у співвідношенні 1:2. 30 березня 1918 р. був прийнятий закон про випуск Знаків Державної Скарбниці – 25 і 50 карбованців [11, с. 236]. Над названими купюрами працював художник О. Красовський. В їх оформленні він широко використовував фрагменти стародруків і козацьких грамот, на карбованцях містилось зображення селянки з серпом і робітника з лопатою. 13 квітня 1918 р. для вирішення проблеми розмінної кризи Центральна Рада схвалила закон про емісію розмінних марок Державної Скарбниці [11, с. 288]. Були випущено 10, 20, 30, 40 і 50 шагів [14, с. 3].

Уряд УНР, хоча і здійснював чималі державні емісії, забезпечити обіг необхідною кількістю грошей не міг. Визнання грошових знаків інших урядів проблеми теж не могло вирішити, навпаки, їх обіг завдавав шкоди курсовій вартості українських грошей. З дозволу і за підтримки Центральної Ради в УНР наприкінці 1917 р. почали з'являтися муніципальні гроші. Слід відзначити, що плани здійснення української державної емісії, могли перетворитися на випуск бон. 24 листопада 1917 р. у Секретаріаті фінансів відбулась нарада з приводу введення в обіг українських кредитових білетів. Представники приватних банків, які були присутні на цій нараді, виступили проти проекту державної емісії. Натомість вони пропонували випустити бони, які були б гарантовані приватними банками і державою, а також чеки на дрібні суми.

Війна УНР з РСФРР взимку 1917–1918 рр. призвела до втрати контролю УЦР над значною частиною українських територій. Завдяки втручанням країн Четверного союзу владу УНР в Наддніпрянщині навесні 1918 р. було відновлено і вона продовжила грошову політику, спрямовану на створення української грошової системи.

Українська Держава гетьмана П. П. Скоропадського (29 квітня – 14 грудня 1918 р.) здійснювала особливо масштабні емісії грошей. Грошову кризу в роки правління поглиблювало рішення влади про збільшення розміру емісійного права Державної Скарбниці і Держбанку (законом від 9 травня 1918 р. – до 500 мільйонів рублів,

законом від 9 липня 1918 р. – до 1000 мільйонів рублів і законом від 8 листопада 1918 р. – до 2 мільярдів рублів).

9 травня 1918 р. було ухвалено закон згідно з яким в Українській державі відновлювалась національна грошова одиниця — карбованець.

Продовжив гетьман і курс взятий УЦР на введення гривні – протягом 1918 р. в Берліні було видруковано грошові знаки вартістю 2, 10, 100 і 500 гривень [15, с. 106].

Автором ескізу купюри у 2 гривні був В. Кричевський. Білет був виконаний у стилі модерну. В оформленні купюри використовувався досить простий геометричний орнамент. Купюра мала зображення коріння дерева та тризуб у вигляді сокола в польоті.

10 гривень були виготовлені за малюнком художника Г. І. Нарбута. В оформленні білету була використана орнаментальна рамка, запозичена з відомої гравюри XVII ст. «План Києва» А. Кальнофойського. Гривня була виконана з використанням кращик зразків українських стародруків, зокрема з пам'ятки XVI ст. Пересопницького Євангелія.

Найціннішою з погляду мистецтва є купюра в 100 гривень, виконана Г. І. Нарбутом. На лицьовому боці купюри зображений овальний вінок з квітів і плодів з тризубом у центрі. Зліва від нього — селянка в національному вбранні зі снопом пшениці і серпом у руці. Зправа — чоловік у фартусі поверх українського селянського одягу, що спирається на молот, обвитий лавром. Зворотний бік купюри прикрашає лавровий вінок, у середині якого зображений тризуб, а також дві колони, поверх яких розміщені стилізовані квіти.

500 гривень теж були виготовлені за проектом Г. І. Нарбута. Вони містили зображення голови жінки з античним профілем у вінку з квітів, а також тризуб у вінках з колосків пшениці, квіток та плодів. В оформленні купюри використовувався стиль — «українська антика». Зразки тризуба на купюрі характерні для українських вишивок [15, с. 106].

17 жовтня 1918 р. були випущені в обіг кредитні білети у 1000 і 2000 гривень. Їх малюнки виконав художник І. Мозалевський. На купюрах з'явилась назва — «Українська Держава». На білеті у 1000 гривень містився старий герб Києва, лавровий вінок, запозичений з панегірика 1622 року, присвяченого пам'яті П. Конашевича-Сагайдачного. 2000 гривень були дуже схожі на 1000 гривень. Як і раніше, гривні друкувались у Берліні [14, с. 1].

Гетьман продовжував випуск марок дрібних номіналів – вартістю від 10 до 50 шагів [16, арк. 8]. Однак, кількість їх була недостатньою в обігу. До того ж, марки швидко ставали непридатними. У період Гетьманату було підготовлено кілька проектів поштових марок: відомі проекти 10 шагів з портретом українського князя К. Острозького та 40 шагів з портретом П. Дорошенка, виконані Г. І. Нарбутом, однак в обіг вони випущені не були.

Проект випуску знаків Державної Скарбниці вартістю 5, 10, 25 і 50 карбованців лише частково був реалізований на практиці [16, арк. 22, 23, 36, 56—56 зв.].

Не обійшлося і без випуску грошових сурогатів. На українських землях перебували в обігу випущені гетьманським урядом 3,6% Білети Державної скарбниці та 5% Тимчасові свідоцтва Державного Земельного Банку [17, с.110]. В Українській Державі окрім грошових знаків, надрукованих попередніми урядами (царські гроші, знаки Тимчасового уряду, грошові випуски Центральної Ради, радянські грошові знаки і визнані ними за гроші сурогати), широкий вжиток мали австро-угорські і німецькі банкноти – крони та марки.

Українська Держава здійснила низку заходів, спрямованих на вихід з російської рубльової зони. Гетьманат ухвалив наступні правові акти:

1) закон від 14 серпня 1918 р про обмеження ввозу російських білетів і знаків Державної Скарбниці;

2) закон від 4 жовтня 1918 р. про обов'язкове штемпелювання Держбанком 5% короткострокових кредитових зобов'язань Російського Казначейства;

3) закон від 5 листопада 1918 р. про обов'язковий обмін російських кредитних білетів вартістю 250 рублів;

4) закон від 8 листопада 1918 р., який надавав Міністерству фінансів право вилучати з обігу російські купони, облігації та інші грошові сурогати, що перебували в обігу в Україні, а також кредитні білети вартістю 1, 3, 5, 10, 25, 50 і 100 рублів та знаки Державного Казначейства номіналом 20 і 40 рублів [9, с. 120—121].

Однак, на практиці, позбутися російських грошових одиниць в обігу не вдалось.

Революції, які відбулись у листопаді 1918 р. в Австро-Угорщині і Німеччині, погіршили ситуацію в грошовому обігу Української Держави. Після евакуації німецько-австрійських військ цінність крон і марок, які перебували в обігу в українських землях, стала різко падати. Урядом Української Держави було перервано прийом цих грошових знаків [18, арк. 238; 19, арк. 53—56]. Гетьманський уряд змушений був відмовитись від вилучення російських грошових знаків і сурогатів.

Законом від 13 листопада 1918 р. скасовувалась залежність суми емісії від прибутків монополій. Урядом ліквідувався термін обігу строкових кредитових білетів. Останні не підлягали обміну і мали перебувати в обігу на рівні з іншими державними кредитовими білетами. Узгоджувались статті законів від 19 грудня 1917 р. і 1 березня 1918 р. про українську грошову одиницю: дозволялася емісія як у карбованцях, так і в гривнях.

Останнім грошовим випуском гетьманського уряду став Знак Державної Скарбниці у 1000 карбованців [20, с. 5]. Хоча обсяги гетьманської емісії були великими, грошовий голод і особливо розмінна криза в роки правління П. П. Скоропадського становили небезпеку для економіки Української Держави, тому змушували гетьманат погоджуватись також з обігом бон, емітованих місцевими органами влади та приватними підприємствами.

Директорія, яка прийшла на зміну Гетьманату, зважаючи на важку грошову кризу, поставила собі за мету проведення грошової реформи. Наприкінці 1918 р. при Міністерстві фінансів було створено відповідну комісію [21, с. 92]. Доки

розроблявся проект, Директорія за інерцією проводила типову для попередніх урядів грошову політику – збільшувала право грошової емісії.

4 січня 1919 р. було затверджено постанову Ради народних міністрів про випуск кредитних білетів і знаків Державної Скарбниці на суму 3,5 мільярди рублів (2,5 мільярди – відповідно до закону гетьманського уряду від 8 листопада 1918 р.; і 1 мільярд – відповідно до нового рішення) [9, с. 59].

Першим кроком у проведенні грошової реформи стало ухвалення 6 січня 1919 р. закону про державну українську грошову одиницю. Згідно документу єдиним платіжним засобом на території УНР визнавалась гривня (чи карбованець). Російські грошові знаки планувалось вилучити з обігу [22, арк. 4]. Законом передбачалось, що з 26 січня 1919 р. кредитові білети і знаки російської державної скарбниці, так звані «керенки», перестають бути законними платіжними знаками в Україні, а їхній прийом не є обов'язковим [22, арк. 19, 20; 23, арк.5—5 зв., 14]. З 16 січня 1919 р. всі державні установи мали припинити прийом російських кредитових білетів вартістю 1000 та 500 рублів, з 26 січня 1919 р. – 250 рублів [22, арк. 1—3].

Постановами Ради міністрів необов'язковим визнавався також обіг купонів 4% серії Російської Державної скарбниці та облігацій низки російських строкових (до 1 вересня 1918 р.) внутрішніх позичок: 5% внутрішньої позички I та II випусків 1905 р., III випуску 1908 р.; 5% позички 1914 р. і 1915 р.; другої внутрішньої 5 ½ позички 1915 та 1916 рр. та Позички Свободи 1917 р. [22, арк. 15].

Через розмінну кризу в обігу залишались купони, вартість яких була нижчою, ніж 10 рублів [23, арк. 48]. Офіційний курс рублів залежав від часу здійснення обміну російських грошових знаків. З 21 січня 1919 р. курс обміну становив 2 гривні за 1 рубль, з 26 січня 1919 р. 1 російський рубль дорівнював 180 шагам, з 29 січня 1919 р. – 150 шагам [22, арк. 8, 9, 10, 14, 16, 27].

Хоча грошова реформа отримала юридичне забезпечення, фактично Директорія не встигла її реалізувати, оскільки в умовах Громадянської війни постійно переїжджала і недовго перебувала при владі. Крім того, її проведення ускладнювалось браком на місцях українських грошових знаків для обміну [9, с. 60]. На Лівобережній Україні реформа так і не розпочалась.

Директорія до останнього продовжувала випуск українських грошових знаків. Наприкінці лютого – на початку березня 1919 р. в Станіславі (Івано-Франківську) була надрукована банкнота 5 гривень. У серпні 1919 р. в Кам'янець-Подільському вийшли знаки номінальною вартістю 100, 250 і 1000 карбованців (використовувались кліше, підготовлені ще за вказівкою уряду гетьмана) [24, с. 11]. Одночасно в обігу з'явилися знаки Державної Скарбниці 10 карбованців (матриця була виготовлена також у період правління гетьмана).

У жовтні 1919 р. були випущені банкноти вартістю 25 карбованців. Останньою емісією Директорії мали стати підготовлені в Австрії в 1920 р. державні кредитові білети 50 і 1000 гривень, однак в обігу ці знаки не з'явилися [25, арк. 6—6 зв, 10].

Через брак дрібних грошей Міністерство Фінансів УНР змушене було давати дозволи на здійснення місцевих емісій [25, арк. 1—9]. Бони м. Кам'янець-Подільського, наприклад, випускались відповідно до умов,

викладених у телеграмі міністра фінансів Б.Мартоса від 3 березня 1919 р. Зміст телеграми зводився до наступного: «Дозволяю випуск міських розмінних бон на таких умовах: загальна сума випуску вісімсот тисяч гривень, бони мають бути випущені під забезпечення українських кредитових білетів великих купюр, які належить депозитувати в місцевий Відділ Державного Банку попереду випуску самих бон і в розмірі випуску. Забезпечення вноситься в формі окремого біжучого рахунку, по якому начисляються три відсотки річних на користь міського самоврядування. Рисунок бон має бути затверджений комісією, в склад якої входить представник Відділу Державного Банку. [26, арк. 8]».

Висновки дослідження. Підбиваючи підсумки дослідження слід зазначити, що створення військово-політичними режимами Наддніпрянщини власних грошових систем стало важливою складовою державотворчого процесу в добу Української революції 1917–1921 рр. Намагаючись сформувані незалежні фінансові системи, уряди УНР доби УЦР і Директорії та Української Держави переслідували стратегічну мету: позбутися економічної залежності від РСФРР і створити власну грошову одиницю. Однак, в умовах громадянської війни та іноземної збройної інтервенції уряди УНР доби УЦР і Директорії та Української Держави лише частково виконали вищевказані завдання.

Таким чином, наслідком реалізації самостійної грошової політики УЦР, Гетьманату і Директорії стало:

- 1) запровадження національної валюти – гривні і карбованця;
- 2) активне використання поряд з національною валютою іноземних грошових одиниць – австро-угорських крон, німецьких марок, російських рублів;
- 3) розповсюдження заміників грошових знаків (грошових сурогатів, місцевих і приватних бон).

Список літератури: 1. *Тхоржевський Р. Й.* Паперові грошові знаки і бони як історико-економічні джерела і об'єкт боністики (1917–1925рр.) / *Р. Й. Тхоржевський.* Автореф. дис... д-ра іст. наук 07.00.06. – К., 1995. – 46с.; 2. *Дмитрієнко М., Юценко В.* та ін. Гроші в Україні / *М. Дмитрієнко, В. Юценко, В. Литвин, Л. Яковлева.* – К.: ARC – Ukraine, 1998.– 454с.; 3. *Гай-Нижник П. П.* Фінансова політика уряду Української Держави Гетьмана П. Скоропадського (29 квітня – 14 грудня 1918р.) / *П. П. Гай-Нижник.* Автореф. дис... канд. іст. наук 07.00.01. – К.: Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України, 2000. – 20с.; 4. *Марковецька Г. М.* Паперові грошові знаки і бони Східної Галичини 1914–1920 рр./ *Г. М. Марковецька.* Автореф. дис...канд. іст. наук 07.00.06. – К., 2003. – 24с.; 5. *Сапожник Г. В.* Паперові грошові знаки та бони Волині 1914–1921 рр. як історико-економічне джерело та об'єкт боністики / *Г. В. Сапожник.* Автореф. дис...канд. іст. наук 07.00.06. – Львів, 2004. – 25с.; 6. *Гай-Нижник П. П.* Фінансова політика уряду Української Держави Гетьмана Павла Скоропадського (29 квітня – 14 грудня 1918 р.) / *П. П. Гай-Нижник.* – К.: [СПД Щербенок], 2004. – 428 с.; 7. ЦДІАК – Ф.442. – Оп.864. – Од.зб.279. – Арк.2; 8. *Мальшиев А. И., Таранков В. И., Смиренный И. К.* Бумажные денежные знаки России и СССР / *А. И. Мальшиев, В. И. Таранков, И. К. Смиренный.* – М.: Финансы и статистика, 1991. – 494с.; 9. *Гай-Нижник П. П.* Вихід України в 1917–1919 рр. з російської рубльової зони / *П. П. Гай-Нижник* // *Фінанси України.* – 1997. – №10. – С.120–123; 10. *Поліщук В.* Фінансова політика Української Центральної Ради і Директорії / *В.Поліщук* // *Розбудова держави.* – 1995. – №9. – С.57—60; 11. Українська Центральна Рада:

Документи і матеріали: У 2 т. / НАН України; Інститут історії України / В.А. Смолій (відп.ред.), В.Ф. Верстюк (упоряд.) — К. : Наук. думка, 1996. — Т. 2: 10 грудня 1917р. – 29 квітня 1918р. — 422с.; **12.** *Ветров І., Виговський М.* Національні грошові знаки України 1917-1920рр. / *І. Ветров, М. Виговський* // Київська старовина. – 1993. – №1. – С.88-93; **13.** Финансовый вестник: Орган Управления уполнаркомфина на Украине Всеукраинской конторы Госбанка и Украинского госстраха. – Харьков, 1922. - №7-8; **14.** *Вайништейн Э.* Гроши Украины / *Э. Вайништейн* // Советский коллекционер. – 1928. – №4.– С.1—4; **15.** *Ємченко О.* Історія України в грошах / *О. Ємченко* // Київська старовина. – 1994. – №6. – С.104-106; **16.** ЦДАВО. – Ф.2199 – Оп.1. – Од.зб.15; **17.** *Гай-Нижник П. П.* Фінансова політика уряду Української держави у період гетьманату 1918 р. / *П. П. Гай-Нижник* // Фінанси України. – 1996. – №12. – С.107—116; **18.** ЦДІАК України – Ф.707. – Оп.311. – Од.зб.2; **19.** ЦДІАК України – Ф.707. – Оп.311. – Од.зб.1; **20.** *Вайништейн Э.* Гроши Украины / *Э. Вайништейн* // Советский коллекционер. – 1928. – №5.– С.3—7; **21.** *Ветров І., Виговський М.* Національні грошові знаки України 1917—1920 рр. / *І. Ветров, М. Виговський* // Київська старовина. – 1993. – №1. – С.88—93; **22.** ЦДІАК України – Ф.696. – Оп.1. – Од.зб.858; **23.** ЦДІАК України – Ф.692. – Оп.1. – Од.зб.924; **24.** Національні паперові гроші України 1918–1920рр. / Упоряд. *О.І. Рудіченко.* – Донецьк: Аспект, 1992. – 60 с.; **25.** ЦДАВО України. – Ф.1509. – Оп.5. – Од.зб.534; **26.** ЦДАВО України. – Ф.1509. – Оп.5. – Од.зб.341.

Надійшла до редколегії 25.04.2014 р.

УДК 930:336.747.1

Формування грошових систем УНР та Української Держави / Мотенко Я. В., Шишкіна Є. К. // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми історії України. – Харків: НТУ «ХПІ». – 2014. - №. 25 (1068) – С. 90-97. Бібліогр.: 26 назв. – ISSN 2079-0813.

У статті розглянуто процес створення грошових систем Української Народної Республіки та Української Держави в період Української революції 1917– 1921 рр. Визначено наслідки грошової політики українських національних урядів. Створення власної грошової системи стало важливою складовою процесу становлення державності в Україні. Намагаючись сформувати незалежну фінансову систему національні уряди переслідували стратегічну мету – позбутись економічної залежності.

Ключові слова: бони, грошові знаки, грошова система, емісія.

УДК 930:336.747.1

Формирование денежных систем УНР И Украинской Державы / Мотенко Я. В., Шишкіна Є. К. // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми історії України. – Харків: НТУ «ХПІ». – 2014. - №. 25 (1068) – С. 90-97. Бібліогр.: 26 назв. – ISSN 2079-0813.

В статье рассмотрен процесс создания денежных систем Украинской Народной Республики и Украинской Державы в период Украинской революции 1917-1921 гг. Определены последствия денежной политики украинских национальных правительств. Создание собственной денежной системы стало важной составляющей процесса становления государственности в Украине. Пытаясь сформировать независимую финансовую систему, национальные правительства преследовали стратегическую цель - избавиться от экономической зависимости.

Ключевые слова: боны, денежные знаки, денежная система, эмиссия.

In the paper the process of Ukrainian Peoples' Republic and Ukrainian State monetary system creation in the period of Ukrainian revolution in 1917–1921 is investigated. The consequences of monetary policy carried by Ukrainian national governments are defined. Create your own monetary system has become an important component of the process of state formation in Ukraine. Trying to form an independent financial system, the national government pursued the strategic goal is to get rid of economic dependence.

Keywords: bonds, banknotes, monetary system, emission.